

Brüssel, 15.7.2015
COM(2015) 400 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

TÖÖHÕIVE JA MAJANDUSKASVU UUS START KREEKAS

Sissejuhatus

Kreeklastel on olnud väga rasked ajad alates sellest, kui finants- ja majanduskriis kuus aastat tagasi puhkes. Kriisi põhjused kujunesid välja mitme aasta jooksul, enne kui need ilmsiks tulid. Nõrk konkurentsivõime, madal tootlikkus, jäik töö- ja tooteturg ning väga suur valitsemissektori eelarvepuudujääk ja võlg viisid Kreeka majanduse 2010. aastal maksejõuetuse äärel.

Neil rasketel aegadel on EL seisnud Kreeka kõrval ja toetanud teda kui liikmesriikide pere liiget. Lisaks finantsabile, mida EL on andnud väga soodsatel laenuitingimustel,¹ on ELi vahendid Kreeka välismaiste otseinvesteeringute suurim allikas ja väljendavad väga konkreetselt Euroopa solidaarsust ja toetust. Toetus ja rahaline abi, mida Kreeka on viimastel aastatel saanud ja mida ta saab ka eelolevatel aastatel ELilt, tema liikmesriikidelt, teistelt rahvusvahelistelt osalistelt ja erainvestoritelt, hõlmab üle 400 miljardi euro². See on rohkem kui 230 % Kreeka 2014. aasta SKPst või ligikaudu 38 000 eurot Kreeka kodaniku kohta. Summa, mille Kreeka on ELilt ja rahvusvahelistelt fondidelt saanud, ületab juba praegu pärast teist maailmasõda kogu Euroopa abistamiseks koostatud USA Marshalli plaani mahtu.

Riigi moderniseerimiseks ja reformimiseks ning Kreeka prioriteete toetavate ELi vahendite maksimaalseks ärakasutamiseks on tehtud palju jõupingutusi. Need jõupingutused on kandnud vilja: riigi rahandus ja pangandussektor on stabiliseerunud ja oluliselt on reformitud selliseid valdkondi nagu sotsiaalkindlustus, pensionid, tervishoid ja tööturupoliitika. Kreeka majandus pöördus uuesti kasvu teele, nii et SKP reaalkasv oli 2014. aastal 0,8 %. Eeldati, et see suundumus tugevneb veelgi, kuid ebakindlus võttis uuesti võimust. Eelmisel aastal loodi ligi 100 000 uut töökohta ja tööpuudus hakkas lõpuks vähenema. Eratarbimine hakkas kasvama esimest korda viie aasta jooksul ning seadmetesse tehtavatesse investeeringute suurenemine esimest korda alates 2008. aastast andis tunnistust suurenenud usust majanduse elavnemisse.

Majanduse püsivaks elavnemiseks vajalikud tingimused on üldjoontes endiselt olemas. Jätkusuutlikku majanduskasvu takistavad otseselt nii karmistunud rahastamistingimused kui ka Kreeka majanduslike ja poliitiliste väljavaadete ebakindlus. Tööhõive ja majanduskasvu edendamiseks peab Kreeka jätkama reformidega ja tegelema lahendamist vajavate struktuursete probleemidega.

ELi ja rahvusvaheliste partnerite toetus Kreekale on enneolematult suur ja sellel võib olla oluline mõju eelseisvatel aastatel. Otsus, mis tehti euroala tippkohtumisel 12. juulil 2015, annab tunnistust euroala soovist Kreekat toetada, eeldusel et Kreeka astub vajalikke samme usalduse ja usaldusväarsuse taastamiseks ning tema olukord muutub taas jätkusuutlikuks.

¹ Kreeka laenab Euroopa finantsstabiilsusvahendist (EFSF) 1,35 % intressimääraga, samal ajal kui enne kriisi oli Kreekal võimalik turutingimustes laenata ligikaudu 5 % intressimääraga. Euroopa Kreekale antud laenude kaalutud keskmine tähtaeg on 32,5 aastat ning enne 2023. aastat ei tule tagasi maksta ei intresse ega laenu põhiosa.

² See summa koosneb neljast osast: 1) rohkem kui 240 miljardit eurot finantsabi (Kreeka majanduse kohandamise esimene ja teine programm), 2) peaaegu 42 miljardit eurot ELi rahastamist 2007–2013. aasta finantsraamistikust (ligikaudu 24 miljardit eurot on eraldatud ELi struktuuri- ja ühtekuuluvusfondide ning kalandus- ja maaelu arengu fondide raames ja ligi 17 miljardit eurot on eraldatud põllumajandustootjatele makstavateks otsetoetusteks ja põllumajandusturgude toetusmeetmeteks), 3) rohkem kui 35 miljardit eurot ELi rahastamist 2014.–2020. aasta finantsraamistikust (20 miljardit eurot ELi struktuuri- ja ühtekuuluvusfondide raames ja üle 15 miljardi euro põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste ja põllumajandusturgude toetusmeetmetena) ning 4) 100 miljardit erasektori vahendeid.

Käesoleva teatise eesmärk on esitada uuendatud lähenemisviis, kuidas panna ELi eelarve märkimisväärsate vahenditega uus algus töökohtade ja majanduskasvu loomisele Kreekas. Euroala 12. juuli 2015. aasta tippkohtumisel rõhutati komisjoni tahet teha Kreeka ametiasutustega koostööd kuni 35 miljardi euro kasutuselevõtmiseks, et rahastada Kreekas, sealhulgas riigi VKEdes, investeeringuid ja majandustegevust. Käesoleva teatisega täiendatakse ulatuslikke reformimeetmeid ja kohustusi, mille rakendamine Kreekas käib ja mis on Euroopa stabiilsusmehhanismi asutamislepingu raames rakendatava Kreeka stabiilsustoetuste kava aluseks.

ELi vahendid on olnud kriisi ajal peamiseks avaliku sektori investeeringute allikaks. Näiteks rahastati Ateena metrood, Katerini üldhaiglat, Akropolise muuseumi ja Kozani kaugküttesüsteemi suures osas ELi eelarvest. Komisjoni toetusel peaks Kreeka rahastamisperioodil 2014–2020 saama rohkem kui 35 miljardit eurot ELi eelarvest. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest saaks kasutada 20 miljardit eurot töökohtade loomiseks ja jätkusuutliku majanduskasvu edendamiseks. Kreeka põllumajandustootjad peaksid jätkuvalt saama otsetoetusi summas üle 15 miljardi euro. 2014. ja 2015. aastal ulatub nendest ELi vahenditest Kreekale juba tehtud esimeste maksete summa peaaegu 4,5 miljardi euroni.

Kui vahendeid kasutatakse ära täiel määral, sihipäraselt ja asjakohaselt, on nende abil võimalik soodustada majanduse elavnemist ja tugevdada jätkusuutliku tööhõive, majanduskasvu ja sotsiaalse sidususe alustalasid. Kõnealused vahendid võivad luua tugeva aluse majanduse suunamuutusele. Need võimaldavad suunata investeeringud otse reaalmajandusse, luua töökohti ja toetada majanduse ümberkujundamiseks ja kodanike elatustaseme tõstmiseks vajalikke reforme. Komisjoni Euroopa investeerimiskaval, sealhulgas tegevust alustaval Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondil, on oluline roll erainvesteeringute kaasamisel avaliku sektori raha kasutamise abil.

See ei ole praegu Kreekas aga lihtne. Karmistunud rahastamistingimused, ebakindlus majandusliku olukorra suhtes, kõhklused seoses prioriteetidega ja püsivad haldusalased kitsaskohad takistavad paljude majandustegevuses osalejate investeerimisplaanide ja seavad küsimuse alla ametiasutuse suutlikkuse kasutada ELi olemasolevaid vahendeid täielikult ja asjakohaselt. Praegu on oht, et paljusid ühtekuuluvuspoliitika projekte ei viida lõpule. Lisaks tuleb märkida, et kui Kreeka ametiasutused ei kasuta 2015. aasta lõpuks täielikult ära rahastamisperioodil 2007–2013 veel saada olevaid ELi vahendeid (ligikaudu 2 miljardit eurot ühtekuuluvuspoliitika vahendeid), lähevad need kaduma. See tähendaks, et veel lõpule viimata projektide jaoks tuleks alates 2016. aastast kasutada täiendavaid riiklikke vahendeid, kui nende projektide toetamist ei saa jätkata 2014.–2020. aasta programmide raames. Selleks et Kreeka saaks kasutada ELi vahendeid, on oluline ka see, et Kreeka järgiks täielikult ELi eeskirju, vahendite usaldusväärset finantsjuhtimist ja raamatupidamist käsitlevaid peamisi õiguslikke nõudeid.

Kui usaldus on taastatud, peaks ELi vahenditest antava avaliku toetuse ja eraalgatuste tulemusena toimuma majandustegevuse märkimisväärne elavnemine. Koos reformidega, mille eesmärk on parandada Kreeka atraktiivsust välisinvesteeringute jaoks, peaksid ELi toetus ja erasektori algatused sillutama jätkusuutlikku teed tööhõivele ja majanduskasvule. Komisjon on valmis koostööks Kreeka, teiste liikmesriikide, rahvusvaheliste laenuandjate ja erainvestoritega, et aidata kaasa sellele uuele algusele.

1. ELi vahendid töötuse vähendamiseks ja majanduskasvu toetamiseks Kreekas

1.1. Kui palju vahendeid on saadaval?

Kreeka saab kasutada ELi vahendeid – peamiselt toetusi – ELi rahastamiseeskirjades sätestatud tingimustel³. Samuti on Kreekal võimalik kasutada kõigile liikmesriikidele avatud ELi programme, mille raames Kreeka ettevõtjad, teadlased ja kodanikud saavad esitada projekte rahastamise saamiseks.

Aastatel 2007–2013 on Kreeka juba saanud 38 miljardit eurot (17,5 % Kreeka keskmisest aastast SKPst samal perioodil) ELi ühtekuuluvus-, põllumajandus-, maaelu- ja kalanduspoliitika raames. Aastate 2007–2013 programmitöö perioodi kogueraldised on ligikaudu 42 miljardit eurot.

Kui kõik tingimused on täidetud, võivad Kreeka ametiasutused 2007.–2013. aasta ühtekuuluvusprogrammide raames eeskirjade kohaselt saada tagasi kuni 95 % kantud rahastamiskõlblikest kuludest. Kreeka kasutab vahendeid juba rohkem kui 90 % ulatuses. Seepärast ulatub aastate 2007–2013 programmitöö perioodi raames rahastamiskõlblike kulude hüvitamise maksimumsumma vastavalt piirmäärale kuni peaaegu 820 miljoni euroni. Seda summat täiendavad perioodi 2007–2013 programmide lõppmaksed, mida saab teha kuni 2018.–2019. aastani ja mis moodustavad kuni 5 % ELi kogueraldistest (ligikaudu 1 miljardit eurot), tingimusel et abikõlblikud lõppnõuded ja lõppdokumendid esitatakse ettenähtud tähtpäevaks, milleks on 31. märts 2017. Kiire kohapealne rakendamine võimaldab ELi vahendeid kuni 31. detsembrini 2015 kestval abikõlblikkuse perioodil saadaoleva summa piires täiel määral ära kasutada.

Ajavahemikul 2014–2020 on Kreeka käsutuses üle 35 miljardi euro ELi vahendeid järgmiste fondide ja algatuste raames:

- Euroopa Regionaalarengu Fondist ja Ühtekuuluvusfondist rahastatakse VKEde tehtavaid investeeringuid, innovatsiooni ja teadusuuringuid, digiteerimist ja ettevõtluskeskkonna parandamise meetmeid, samuti säästva transpordi põhitaristut, keskkonnakaitset ja ressursitõhusust, vähese CO₂-heitega majandust ja kliimamuutuste vastast võitlust.
- Euroopa Sotsiaalfondist rahastatakse aktiivseid tööturumeetmeid ja sotsiaalse kaasamise meetmeid, et pakkuda noortele ja pikaajalistele töötutele võimalusi leida tööd ning läbida kutse- ja õpipoisiõpet.
- Noorte tööhõive algatus aitab noortel omandada esimesed töökogemused, saada parema hariduse, leida paremad praktika- ja kutseõppe võimalused.
- Euroopa abifond enim puudust kannatavate isikute jaoks pakub abi, toitu, riideid, hügieenitarbeid ja muid hädavajalikke esemeid neile, kes seda kõige enam vajavad, et leevendada nende raskusi.

³ Tingimuste hulgas on näiteks haldus- ja õigusnõuete täitmine ja piisaval tasemel riikliku kaasrahastamise kättesaadavaks tegemine (vt allpool).

- Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond pakub põllumajandustootjatele sissetulekutoetuste vormis otsetoetusi ja peamiste põllumajandusturgude toetusmeetmeid.
- Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi abil suurendatakse põllumajandussektori konkurentsivõimet, edendatakse uuenduslikke põllumajandustehnoloogiaid ja metsade säästvat majandamist ning majandusarengut ja tööhõivet maapiirkondades.
- Euroopa Merendus- ja Kalandusfond toetab rannikuäärseid kogukondi eesmärgiga mitmekesistada kohalikku majandust ja hõlbustada üleminekut säästvale kalapüügile.

Lisaks võivad Kreeka projektid saada jätkuvalt rahalisi vahendeid selliste kogu ELi hõlmavate temaatiliste programmide raames nagu Euroopa ühendamise rahastu energia ja transpordi valdkonnas, programm „Horisont 2020” teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas ning ettevõtete konkurentsivõime ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programm ja programm LIFE keskkonna ja kliimameetmete valdkonnas. Nende vahenditega saab toetada selliseid projekte nagu Igoumenitsa, Patruse, Pireuse ja Thessaloniki sadamate ühendamine üleeuroopalisse võrgustikku, raudteeühendused Ateena/Pireuse ja Thessaloniki vahel ja investeeringud taastuenergiasse.

1.2. Kas Kreekale tehakse soodustusi?

Kreekale langeb praegu osaks eeliskohtlemine seoses tema erandliku olukorraga. Programmitöö perioodil 2007–2013 ELi vahenditest rahastatavatel Kreeka programmidel on ELi rahastuse osatähtsus suurem kui paljudel muudel riikidel, tänu millele on Kreeka enda osa programmide kaasrahastamises väiksem. Kuni 2016. aasta keskpaigani pakub EL Kreekale 10 % lisarahastust, mis tähendab paljudel juhtudel seda, et EL maksab 95 % kõigist rahastamisperioodi 2007–2013 investeerimiskuludest (võrreldes tavapäraselt kohaldatava maksimaalse määraga 85 %).

Viimasel ajal on kohalikel ja piirkondlikel, aga ka riiklikel ametiasutustel olnud riiklike vahendite nappuse tõttu raske jätkata hädavajalikke investeeringuid. Võttes arvesse Kreeka erandlikku olukorda ja programmiperioodi 2007–2013 investeeringuid, mida tuleb veel rahastada, teeb komisjon mitu ettepanekut parandada erakorralise meetmena viivitamata riigi likviidsust, et võimaldada teha investeeringud kohe ning kasutada ära nende investeeringute positiivset mõju majanduskasvule ja tööhõivele. Ettepanekud hõlmavad ELi toetuse viimase 5 % varasemat väljamaksmist (tavatingimustes peetakse see summa kinni kuni programmi lõpetamiseni) ja 100 % kaasrahastamise määra kohaldamist 2007.–2013. aasta rahastamisperioodil. Need soodustused sõltuvad Kreeka ametiasutuste valmisolekust kehtestada mehhanism, millega tagatakse kavandatud lisasummade kasutamine programmidega hõlmatud abisaajate ja tegevuste jaoks. See aitaks suurendada likviidseid vahendeid kohe ligikaudu 500 miljoni euro võrra ja säästa Kreeka eelarves ligikaudu 2 miljardit eurot, mida saaks kasutada majanduskasvu ja tööhõivet soodustavate investeeringute rahastamise jätkamiseks. Komisjon teeb samuti ettepaneku suurendada 2014.–2020. aasta programmide eelrahastamist 7 protsendipunkti⁴. Eelrahastamise suurendamine võimaldab teha täiendavalt kättesaadavaks 1 miljard eurot, kuid seda võib kasutada üksnes nende projektide käivitamiseks, mida kaasrahastatakse ühtekuuluvuspoliitika raames täies kooskõlas ühissätete määruse artikli 81 lõikega 2. Suuremad eelmaksed aitavad kergendada praegu investeeringuid pärssivaid likviidsusprobleeme ning saavutada kohapeal kiiremaid tulemusi ettevõtlike

⁴ See ei hõlma noorte tööhõive algatust, mille eelmakseid on juba suurendatud 30 %ni, vt määrus (EL) nr 2015/779, millega muudetakse määrust (EL) nr 1304/2013.

toetamise ja töökohtade loomise seisukohast. Selline erandlik toetus Kreekale seostatakse jõuliste meetmetega, millega tagatakse usaldusväärne finantsjuhtimine ja kulude seaduspärasus. Kõiki neid meetmeid rakendatakse riikide jaoks praeguses mitmeaastases finantsraamistikus 2014–2020 ettenähtud eraldiste raames.

Selleks et kiirendada ELi vahendite rakendamist ja lihtsustada ametiasutuste tööd, jätkab Euroopa Komisjon Kreeka toetamist vahendite parima ärakasutamise tagamiseks. 2015. aasta märtsi keskel moodustas komisjon koos Kreeka ametiasutustega ühise kõrgetasemelise töörühma, mille eesmärk on teha intensiivset tööd kahel suunal: aidata Kreekal tagada, et programmitöö perioodiks 2007–2013 kättesaadavad vahendid kasutatakse ära õigeaegselt, enne kui need käesoleva aasta lõpul aeguvad, ning täita nõuded, mis on vajalikud jooksvaks programmitöö perioodiks 2014–2020 loodud ELi vahendite taotlemiseks.

Komisjon vaatab 2016. aastal läbi kõigile liikmesriikidele ühtekuuluvuspoliitika raames aastateks 2017–2020 eraldatud summad, et võtta arvesse värskeimat SKP statistikat. Selle käigus suurendatakse tõenäoliselt veelgi ELi rahastamise summat, mida saab kasutada investeringuteks Kreekas.

1.3. Milleks võib raha kasutada?

Investeeringud

Aastatel 2015–2017 võib Kreeka saada lisaks ELi toetustele vahendeid komisjoni 315 miljardi euro suurusest investeeringukavast Euroopa jaoks. Äsja loodud Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi (EFSD) rahastus ei ole seotud konkreetse riigi ega sektoriga, vaid annab kõikide riikide, sealhulgas Kreeka avalikele ja erainvestoritele võimaluse kasutada Euroopa investeerimisnõustamise keskuse laiendatud tehnilist abi kvaliteetsete ja majanduslikult elujõuliste projektide esitlemiseks. Investorid saavad kasutada oma projektide arendamiseks ka täiendavat tehnilist abi. Heaks võimaluseks pakkuda kiiret EFSD rahastamist oleks Kreeka Majanduskasvu Instituudi (IfG) ja EFSD partnerlus.

Euroopa Investeeringupank (EIP) toetab aktiivselt Kreeka majandust. Alates 2007. aastast on ta rahastanud investeeringulaenusid rohkem kui 11 miljardi euro ulatuses. Rahastamisel on keskendunud energeetika-, transpordi-, tööstus-, VKEd ja keskkonnaprojektidele.

Kreeka investeringuprojektide puhul võiks kasutada veelgi rohkem ära nende rahvusvaheliste finantsasutuste pakutavaid laenuvõimalusi, mille liige Kreeka on. Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank (EBRD) on kuulutanud Kreeka 2020. aasta lõpuni EBRD sihtriigiks. See staatus on vajalik, et EBRD saaks riiki toetada. EBRD avab Kreekas peagi kohaliku büroo ja alustab tegevust hinnangulise aastase investeeringute mahuga umbes 500 miljonit eurot. EBRD nõukogu on heaks kiitnud kaubandust soodustavate projektide esimese vooru summas 30 miljonit eurot. Rahvusvaheline Finantskorporatsioon võib alustada Kreekas uuesti tegevust valitud suure mõjuga projektidega finantssektoris ja taristu valdkonnas.

Võitlus töötuse, vaesuse ja halva sotsiaalolukorra vastu

ELi rahastus on suunatud inimressursi arendamisele, investeerimisele haridusse ja elukestvasse õppesse. Samuti aitab see pehmeneda ettenägematute kohalike või sektoripõhiste tööturukriiside negatiivseid tagajärgi. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 20 miljardi euro suurusest portfelist, mis on Kreekale kättesaadavaks tehtud ajavahemikuks 2014–2020, eraldatakse umbes 3,9 miljardit eurot tööhõive suurendamiseks ning vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamiseks. Kreeka ametiasutuste

hinnangul peaks abi saama vähemalt 250 000 töötut, lisaks 180 000 inimest, kes on juba tööd saanud ja saavad kasutada väljaõppevõimalusi, 30 000 sisserändajat ja romat, 33 000 töötute leibkonna liiget, 10 000 puuetega inimest ning 80 000 muud ebasoodsas olukorras olevat isikut.

ELi vahendid aitavad luua paremaid töökohti ja õiglasemaid võimalusi kõigile. Need võimaldavad investeerida töötajate, noorte ja kõigi töötajate oskustesse, kogemustesse ja haridusse. Just sellised investeeringud toetavad ettevõtluse ja töökohtade loomise vaimu, parandavad haridus- ja kutseõppe süsteeme ning ajakohastavad avalikku haldust.

Näiteks on tagatud lastehooldusteenus 300 000 lapsele, mis parandab umbes 250 000 ema töövõimalusi. Märkimisväärne finantsabi riiklike tööturuasutuste reformile aitab töötajail tööd leida. ELi vahendid toetavad ka ühiskonna kõige haavatumaid rühmi, tehes avalikud teenused neile kättesaadavamaks. Tulemusliku kasutamise korral suurendavad need sotsiaalset kaasatust ja aitavad võidelda vaesuse vastu, toetades eriti enim abi vajavaid inimesi Kreekas.

Aasta alguse seisuga oli tööta rohkem kui 149 000 Kreeka 25aastast noort (>50 %). Noortegarantiile antava ELi toetuse eesmärk on aidata 45 000 noorel saada töökogemust ja väljaõpet. Rohkem kui 170 miljonit eurot on eraldatud Kreekale noorte tööhõive algatuse raames. See vahend aitab noori, kes ei tööta, õpi ega osale väljaõppes. Eeldatavasti saab noorte tööhõive algatuse kaudu toetatavate kavade raames abi rohkem kui 100 000 noort. Selle algatusega pakutakse õpipoisiõpet, praktikat ja kutseõpet ning edendatakse ettevõtlust.

Peale selle on Euroopa abifond enim puudust kannatavate isikute jaoks eraldanud Kreekale perioodiks 2014–2020 enam kui 280 miljonit eurot. See raha läheb võitluseks vaesuse vastu, rahuldades põhivajadused (nagu toit, jalatsid ja hügieenitooted) ning aidates suurendada sotsiaalset kaasatust.

Teadusuuringud, innovatsioon ja haridus

Teadmiste põhiseema majanduse ülesehitamine nõuab suuremat koostööd avaliku sektori teadustegevuse ja ettevõtjate vahel. See nõuab ka poliitikas keskendumist piiratud arvule teadus- ja innovatsiooniprioriteetidele, mis põhinevad Kreeka tugevatel külgedel ja mille jaoks on tagatud piisav rahastus. Kahjuks on teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamine Kreekas endiselt vähene ja ELi vahendite panus seepärast otsustava tähtsusega. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 20 miljardi euro suurusest portfelist, mis on Kreekale kättesaadavaks tehtud ajavahemikuks 2014–2020, on 1,3 miljardit eurot määratud investeeringuteks teadustegevusse ja innovatsiooni. Sellega aidatakse kaasa rohkem kui 2 000 VKE koostööle teadusasutustega ja nende konkurentsivõime suurendamisele tulevikus. Kreeka organisatsioonid koordineerivad 43 suurt Euroopa teadusprojekti ja osalevad kokku 312 projektis. Programmi „Horisont 2020” raames saab Kreeka kasutada poliitika toetusvahendit juurdepääsuks oskusteabele, et reformida tulemuslikult oma teadus- ja innovatsioonisüsteeme. ELi vahenditest toetatakse ka vähese CO₂-heitega tehnoloogiate kasutuselevõtmist Kreekas.

ELi vahendid võivad aidata suurendada oskusi ja konkurentsivõimet tööturul, samuti ajakohastada haridust, väljaõpet ja noorte tööd. Oskuste ja kvalifikatsioonide mitmekesistamine ja parandamine on otsustav tegur nende pädevuste andmiseks töötajatele, mida majandus vajab. ELi vahenditest toetatakse projekte, mille eesmärk on vähendada koolist väljalangevust, suurendada õpipoisiõppe ja elukestva õppe võimaluste kasutamist ning parandada kolmanda astme haridust. EL rahastab õpilaste, üliõpilaste ja õpetajate liikuvust, et nad saaksid õppida või õpetada välismaal. 2014. aastal rahastas EL Kreekas 440 haridusalast

liikuvusprojekti 36 miljoni euroga, mis võimaldas peaaegu 15 000 üliõpilasel, õpetajal, kutsehariduse omandajal ja muul osalisel õppida mõnes muus riigis. 2015. aastaks on esitatud 1 200 Kreeka projekti, mis hõlmavad kuni 30 000 inimest.

Kreeka võib kasutada ELi vahendeid ka koolide, ülikoolide ning alushariduse ja lapsehoiu asutuste ehitamiseks ja renoveerimiseks. Ajavahemikuks 2014–2020 on eraldatud vahendid olemasoleva taristu uuendamiseks ja uue ehitamiseks kolmanda astme haridusele (87 miljonit eurot), kutseharidusele (20 miljonit eurot), esmase ja teise astme haridusele (150 miljonit eurot) ning alusharidusele ja lapsehoiule (29 miljonit eurot).

Põllumajandus ja kalandus

Põllumajanduse ja kalanduse sektoril on tohutu potentsiaal parandada riigi konkurentsivõimet.

Kreeka põllumajandustootmissektori ja maapiirkondade jaoks on kuni 2020. aastani ette nähtud peaaegu 20 miljardit eurot. Selle hulgas on umbes 4,7 miljardit eurot Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondilt Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 20 miljardi euro suuruse portfelli raames, mis on Kreekale kättesaadavaks tehtud ajavahemikuks 2014–2020, ning umbes 15 miljardit eurot otsetoetusi, mis aitavad toetada põllumajandustootjate sissetulekuid. 2013. aastal jõudsid otsetoetused rohkem kui 700 000 põllumajandustootjani. Tegutsevatele põllumajandustootjatele on kättesaadavad sissetulekutoetuse kavad, samal ajal, kui noored põllumajandustootjad saavad toetusi väikeettevõtete loomiseks. EL eraldab vahendeid, et aidata põllumajandustootjatel oma tooteid paremini turustada, makstes toetusi puu- ja juurviljadele, oliiviõlile, veinile, piimatoodetele ja mee. 4,7 miljardit eurot on reserveeritud algatustele, mis on mõeldud Kreeka põllumajandussektori konkurentsivõime parandamiseks, säilitades samal ajal ökosüsteeme ja tagades loodusvarade tõhusa kasutamise. Sellised algatused loovad tööhõivevõimalusi maapiirkondades ja edendavad innovatsiooni.

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 20 miljardi euro suuruse portfelli raames Kreeka merendus- ja kalandussektorile ette nähtud vahendid moodustavad peaaegu 400 miljonit eurot. See summa võib aidata mitmekesistada rannikupiirkonna ja saarte majandust, samuti üleminekut säästvale kalastamisele. Vahendeid saab kasutada ka VKEde, kalanduse, vesiviljeluse (mis on üks Kreeka peamisi toiduaineid eksportivaid sektoreid) ja töötleva sektori konkurentsivõime parandamiseks ning vähese CO₂-heitega majandusele ülemineku toetamiseks. See hõlmab ressursitõhususe ning tööhõivele ja töökohtade loomisele keskenduvat säästvat territoriaalset arengu edendamist.

Energeetika, transport ja keskkond

Kuni 2020. aastani on energeetikasse tehtavate investeeringute rahastamiseks Kreeka käsutuses ligikaudu 900 miljonit eurot Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 20 miljardi euro suurusest portfelist. Energeetikasektorit peetakse riigi konkurentsivõime parandamise seisukohast eriti suure potentsiaaliga sektoriks. Energiatõhususe suurendamiseks üldkasutatavates hoonetes, elumajades ja VKEde ning tõhusa koostootmise ja kaugkütte edendamiseks Kreekas on ette nähtud peaaegu 500 miljonit eurot. Sellised investeeringud aitavad eeldatavalt parandada ligikaudu 26 000 majapidamise energiatarbimise klassi ja vähendada primaarenergia tarbimist üldkasutatavates hoonetes ligikaudu 97 047 000 kWh aastas. 285 miljonit eurot on ette nähtud energia salvestamise ja ülekandmise arukate süsteemide ning 46 miljonit eurot arukate elektrijaotusvõrkude jaoks. Tänu nendele investeeringutele saaks arukate võrkudega ühendada veel umbes 200 000 kasutajat. Taastuvenergiasse investeerimiseks on ette nähtud 94 miljonit eurot. Lisaks ELi ühtekuuluvuspoliitika vahendite eraldamisele rahastab EL ka konkreetseid

energiataristuprojekte. Seni välja valitud Kreeka energiataristuprojektid saavad juba 8,5 miljonit eurot ELi toetust (valiku tegemisega alustati 2014. aastal).

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 20 miljardi euro suurusest portfelist, mis on Kreekale kättesaadavaks tehtud ajavahemikuks 2014–2020, eraldatakse peaaegu 3 miljardit eurot selleks, et muuta transpordisektor energiatõhusamaks ja vähendada selle CO₂-heidet, rahastada uute raudtee-, trammi- ja metrooliinide rajamist, uuendada olemasolevaid raudteeliine ning ehitada uusi teid. EL rahastab ka selliseid transporditaristu projekte, mis on otsustava tähtsusega ELi transpordi põhivõrgu seisukohast.

Jäätmekäitlus, ebaseaduslik prügilasse ladestamine ja veevarude kaitse on Kreekas endiselt peamised mureküsimused. Kuni 2020. aastani on keskkonnakaitse parandamiseks ja keskkonnahoidlikule majandusele ülemineku toetamiseks kättesaadavad 2,5 miljardit eurot. Sellest summast on ligikaudu 950 miljonit eurot ette nähtud jäätmekäitlusesse tehtavateks investeeringuteks. EL rahastab kogu liitu hõlmavate programmide kaudu ka keskkonnaprojekte. Alates 2014. aastast on Kreeka abisaajad – kohalikud omavalitsused, ülikoolid ja valitsusvälised organisatsioonid – saanud sel eesmärgil 12 miljonit eurot.

2. Reformide toetamine ja ELi vahendite kasutamine

Komisjon moodustas 2011. aasta septembris Kreeka rakkerühma. Rühma ülesanne oli kavandada Kreekale antava tehnilise abi ulatuslik programm ja seda rakendada, et toetada ELi/IMFi kohandamisprogrammi elluviimist ja kiirendada ELi vahendite kasutamist.

Rakkerühm abistas ja toetas Kreekat tema jõupingutustes viia ellu põhjalikke reforme, suunates, saates ja hoogustes seda protsessi. Reformid kätkesid avaliku halduse toimimise parandamist, võitlust korruptsiooni, rahapesu ja pettuse vastu, tervishoiuteenuste parandamist, üldise elatusmiinimumi kava väljatöötamist ning kaubavahetuse hõlbustamist. Tehniline abi aitas uuesti käima lükata majanduslikult tähtsad teedeehituse projektid.

Kreeka on tunduvalt suurendanud struktuurifondide kasutamist – 2011. aastal oli ta struktuurifondide kasutamise järjestus 18. kohal, 2014. aastal aga juba 6. kohal⁵.

Võttes arvesse mitme liikmesriigi, sealhulgas Kreeka reformivajadust, otsustas komisjon luua struktuurireformi tugiteenistuse – alalise ja väga paindliku üksuse, mis pakub liikmesriikidele vastavalt nende konkreetsetele vajadustele teatavates poliitikavaldkondades tuge⁶. Alates käesoleva aasta juulist ei ole selline tugi mõeldud ainult makromajanduslike abiprogrammidega hõlmatud liikmesriikidele. Tugiteenistus pakub üldisemat laadi tuge majanduskasvu soodustavate haldus- ja struktuurireformide ettevalmistamisel ja rakendamisel eelkõige majandusjuhtimise protsesside raames ning aitab sealhulgas tõhusalt ja tulemuslikult kasutada ELi struktuurifonde. Ta pakub tuge sellistes valdkondades nagu tulude haldamine ja avaliku sektori finantsjuhtimine, ettevõtluskeskkonna parandamine, tööturupoliitika, tervishoiusüsteemi reformid, töhuga ja teenustepõhise avaliku halduse arendamine, õigusriigi põhimõtete tulemuslik järgimine ja korruptsioonivastane võitlus.

Kõnealuse uue teenistuse tegevust koordineerib komisjoni asepresident Valdis Dombrovskis, kes koordineerib juba ka struktuurifondide parima kasutamise kõrgetasemelise töörühma tööd

⁵ Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF), Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) vahendite kasutamise järjestus.

⁶ Komisjoni 17. juuni 2015. aasta otsus.

Kreekas, et kiirendada täiendavate avaliku ja erasektori investeeringute tegemist ja suunata Kreeka majandus muu hulgas rahastamisvahendite abil tagasi kasvuteele.

Kui Kreeka seda taotleb, on komisjon valmis jätkama oma toetust struktuuri- ja institutsiooniliste reformide kavandamisel ja/või rakendamisel selles uues tehnilise abi raamistikus. Komisjoni pakutav uus tehniline abi kätkeks toetuse suunamist ja kooskõlastamist koostöös komisjoni muude talituste, teiste liikmesriikide ja/või rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Üks pakiline ülesanne oleks toetada Kreekat ELi vahendite kasutamise maksimeerimisel ning tagada seejuures investeeringute võimalikult kiire käivitamine ning usaldusväärse finantsjuhtimise nõuetest ja asjaomastest tähtaegadest kinnipidamine. ELi rahalistest vahenditest, mis on ette nähtud programmiperioodiks 2014–2020, eraldatakse peaaegu pool miljardit eurot tehnilise abi andmiseks ühtekuuluvuspoliitika valdkonnas, et tugevdada ELi vahendite tulemuslikuks kasutamiseks ja rakendamiseks vajalikke juhtimis- ja kontrollisüsteeme ning haldussuutlikkust.

Tehnilise abi mõju sõltub suurel määral hästitoimiva koordineerimisstruktuuri olemasolust Kreeka ametiasutustes ja sihipärasest tööst, mida tehtaks tihedas koostöös komisjoni ja tema uue struktuurireformi tugiteenistusega.

Komisjon asutab katse korras ka tehnilise abi sihtfondi, mille portfelli suurus on 1,5 miljonit eurot ja mida hakkab eeldatavasti haldama Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank. See aitaks toetada selliste prioriteetsete projektide ettevalmistamist ja rakendamist Kreekas, mida saavad (kaas)rahastada Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank ning Rahvusvaheline Finantskorporatsioon.

3. Kokkuvõte

Komisjon on abistanud Kreekat kogu kriisi kestel nii rahaliselt kui ka tehniliselt. Tal on kavas seda jätkata, et aidata Kreekal tema kodanike hüvanguks uuesti kasvuteele siirduda ja luua hädasti vajatavaid uusi töökohti. Selleks on äärmiselt oluline saavutada kokkulepe, millega tagatakse selgus ja prognoositavus. Taastumist kiirendaks ELi vahendite täielik kasutuselevõtt.

Praegu on oluline, et Kreeka saavutaks kiiresti finantsstabiilsuse ja saaks täielikult ära kasutada ELi abi, mida antakse toetuste, laenude ja tehnilise abi vormis ning mille eesmärk on aidata luua kindel tulevik. Kuna riiklik rahastamine on praegu raskendatud, võib selline abi aidata suurel määral panna aluse jätkusuutlike töökohtade loomisele, majanduskasvule ja sotsiaalsele sidususele.

Kreeka peab andma oma panuse. Käesoleva teatisega täiendatakse ulatuslikke reformimeetmeid ja kohustusi, mille rakendamine Kreekas käib ja mis on Euroopa stabiilsusmehhanismi asutamislepingu raames rakendatava Kreeka stabiilsustoetuste kava aluseks.

Need reformimeetmed ja uued investeeringud tuleb kiiresti rakendada, sest neil on äärmiselt oluline roll majanduse taastamises. ELi vahendite mõju sõltub usaldusväärse eelarve- ja majanduspoliitikal põhineva stabiilse ja soodsa makromajandusliku keskkonna olemasolust. Kreeka peab kõrvaldama ka mõned olulised puudused oma haldussuutlikkuses, et ta oleks võimeline kasutusele võtma kõik käesolevas teatises kirjeldatud kättesaadavad rahalised vahendid.

Komisjon on valmis jätkama tehnilise abi andmist oma uues tehnilise abi raamistikus ja tegema ELi seadusandjale uusi ettepanekuid suurendada Kreekale võimaldatavat eelrahastamist.

Koostöös teiste liikmesriikide, ELi institutsioonide ja muude rahvusvaheliste partneritega võib Kreeka panna aluse oma jõukale tulevikule ELis. Paljud tingimused majanduskasvu taastamiseks on täidetud – nüüd on aeg see protsess lõpule viia ja tagada Kreeka jätkusuutlik tulevik.

Lisa

1. tabel. ELi rahalised vahendid Kreeka majanduse ja ühiskonna toetamiseks (2014–2020, miljonites eurodes)

1. OSA. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid, noorte tööhõive algatus, Euroopa abifond enim puudustkannatavate inimeste jaoks, Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond (EAGF)	Kavandatud summad ajavahemikul 2014–2020	Juba makstud summad 2014 – 12. juuli 2015
Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF)	8 397	230
Ühtekuuluvusfond	3 247	92
Euroopa Sotsiaalfond (ESF)	3 691	104
Noorte tööhõive algatus	172	54
Enim puudust kannatavate isikute Euroopa abifond	281	31
Põllumajandus		
– Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD)	4 718	0
– Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond (EAGF)	15 074	3 972
Euroopa Merendus- ja Kalandusfond (EMKF)	389	0
1. osa vahesumma	35 969	4 483
2. OSA. Muud ELi vahendid		Juba makstud summad 2014 – 12. juuli 2015
Programm „Horisont 2020”		163,9
Euroopa ühendamise rahastu		4,3
Majanduse elavdamist toetavad energeetikaprojektid		3,8
Programm „Erasmus kõigile”		50,2
Ettevõtete konkurentsivõime ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programm		0,5
Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programm		1,4
Tollialane tegevusprogramm, Fiscalise programm ja pettustevastase võitluse programm		0,8
Life +		12,8
Varjupaiga- ja Rändefond ning Sisejulgeolekufond		28,2
Programm „Loov Euroopa”		2,7
Programm „Kodanike Euroopa”		0,5
Programm „Tervis majanduskasvuks” ja tarbijakaitseprogramm		1,4
Programm „Õigused ja kodakondsus” ning õigusprogramm		0,9
Kodanikukaitse programm		1,5
Programm „Toit ja sööt”		5,2
Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond (EGF)		28,6
Euroopa Liidu Solidaarsusfond (ELSF)		4,7
2. osa vahesumma		311
MAKSTUD KOGUSUMMA (2014 – 12. juuli 2015)		4 794

2. tabel. ELi rahalised vahendid Kreeka majanduse ja ühiskonna toetamiseks (2007–2013, miljonites eurodes)

1. OSA. Struktuurifondid, Ühtekuuluvusfond, põllumajandus- ja kalandusfondid	Kavandatud summad ajavahemikul 2007–2013	Juba makstud summad 2007 – 12. juuli 2015
Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF)	12 345	11 554
Ühtekuuluvusfond	3 697	3 376
Euroopa Sotsiaalfond (ESF)	4 364	3 687
Põllumajandus		
– Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD)	3 906	3 109
– Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond (EAGF)	17 315	16 491
Euroopa Kalandusfond (EKF)	208	170
1. osa vahesumma	41 835	38 387
2. OSA. Muud ELi vahendid		Makstud summad 2007 – 2013
Teadusuuringute seitsmes raamprogramm		929,3
Üleeuroopalised võrgud		37,1
Majanduse elavdamist toetavad energeetikaprojektid		6,0
Elukestva õppe ja programm ja programm „Aktiivsed noored”		224,4
Konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogramm		52,4
Sotsiaalpoliitika kava		12,0
Programmid „Toll 2013” ja „Fiscalis 2013”		6,3
Keskkonna rahastamisvahend LIFE+		47,3
Üldprogrammid „Solidaarsus ja rändevoogude juhtimine” ning „Turvalisus ja vabaduste kaitse”		199,9
Programmid „Kultuur 2007–2013” ja „MEDIA 2007”		14,9
Programm „Kodanike Euroopa”		2,1
Tervise- ja tarbijakaitseprogramm		8,3
Põhiõiguste, õigusküsimuste ja kodakondsuse programm		165,0
Kodanikukaitse programm		5,7
Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond (EGF)		2,9
Euroopa Liidu Solidaarsusfond (ELSF)		99,1
2. osa vahesumma		1 813
MAKSTUD KOGUSUMMA (2007 – 12. juuli 2015)		40 200